

BULLETTINEN

Information från Litteraturvetenskapliga institutionen
vid Uppsala universitet

De högre seminarierna

November 2016

Litteraturvetenskap

Torsdagen den 3 november kl. 15.15–17.00

Lokal: 6–0031

Hannah Tischmann, gästdoktorand från Wiens universitet, presenterar sitt avhandlingsarbete: ”Literary Time Practices and Social Inequality – An Analysis of Selected Works of Socially Engaged Swedish Literature of the 1970s and since 2000”. Se särskild presentation!

Ordf.: Williams

Måndagen den 7 november kl. 13.15–15.00 (obs. dagen!)

Lokal: 6–K1005 (Mallas salong)

”Secret Archives and Archival Secrets”. Tim Berndtsson framlägger delavsnitt av sitt pågående avhandlingsprojekt. Se särskild presentation! Material: Se särskild presentation!

Ordf.: Öhrberg

Tisdagen den 15 november kl. 13.15–15.00

Lokal: 6–K1005 (Mallas salong)

Ansökningsseminarium med sikte på externa medel. En andra inventering av föreliggande forskningsintressen, nya eller utvecklade från det föregående seminariet. Förhandsanmälan av presentationer till ordförande **senast torsdagen den 10 eller måndagen den 14 november kl. 12.00**. Se särskild presentation!

Ordf.: Pettersson

Tisdagen den 29 november kl. 13.15–15.00

Lokal: 6–K1005 (Mallas salong)

Per Klingberg (doktorand i Örebro) ventilerar ett parti om George MacDonalds *Phantastes* (1858). Manuskript tillgängligt fr.o.m. den 21 november. Se särskild presentation!

Ordf.: Svedjedal

Tisdagen den 6 december kl. 13.15–16.00 (OBS sluttiden!)

Lokal: se decemberbulletinen

Olle Nordberg slutventilerar sitt avhandlingsmanus *Nöjesläsare och analytiska texttolkare. Empiriska perspektiv på läsarattityder och litterär kompetens hos svenska 18-åringar*. Opponent: Pär-Yngve Andersson (Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, Örebro universitet). Se närmare presentation i decemberbulletinen.

Ordf.: Pettersson

Se vidare seminarieserien TEMA VÅLD nedan

Retorik

Tisdagen den 22 november kl. 13.15–15.00

Lokal: 6K–1005 (Mallas salong)

Louise Therkildsen presenterar ett avsnitt ur sitt avhandlingsarbete. Se särskild presentation!

Ordf.: Rosengren

Se vidare seminarieserien TEMA VÅLD nedan

Tema våld

Tisdagen den 8 november kl. 13.15–15.00

Lokal: 6–K1005 (Mallas salong)

”Svenskt samtidsvåld 2: Förövare och hotbilder i 2000-talets svenska deckarvåg”. Karl Berglund inleder. Se särskild presentation!

Ordf.: Svedjedal

Torsdagen den 24 november kl. 15.15–17.00

Lokal: 6–0031

”Att ta texten på allvar. Trigger warnings och våld i litteraturundervisningen”. Linn Areskoug inleder (Utbildningsvetenskapliga fakulteten, UU). Samarrangemang med Seminariet för läsforskning. Se särskild presentation!

Ordf.: Pettersson

Temat fortsätter under VT 2017!

Idéer lämnas in respektive bekräftas senast den 15 november 2016

På uppdrag av studierektor Anna Williams formulerade jag ett sammanhållande seminarietema för ht 2016, nämligen **TEMA VÅLD: En seminarieserie gemensam för litteraturvetenskapen och retoriken**. Detta var ett försök dels att skapa en tydligare gemensam plattform för de två ämnena, dels att allmänt vitalisera seminarieverksamheten genom att utforma en linje av seminarier som ”talar med varandra” snarare än en hagelsvärm av enskilda tillfällen. Idén har nu visat sig falla väl ut i form av synnerligen välbesökta seminarier som har varit både vetenskapligt engagerande och mänskligt berörande. Ett stort tack till föredragshållarna och alla andra deltagare!

Mot denna bakgrund har Anna Williams och jag fattat beslutet att fortsätta serien under VT 2017. För vårens program mottar jag tacksamt idéer som gäller egna presentationer, gästföreläsare eller – inte minst – luckor som kan ha uppstått då programmet har utformats utifrån spontana intresseanmälningar: **Vilka ytterligare ämnen och infallsvinklar borde absolut ingå i en serie om våld, litteratur, retorik? Svar emotses till den 15 november under adressen torsten.pettersson@littvet.uu.se. Dessa kan vara rena idéer som inte behöver medföra eget ansvar att presentera eller anordna presentationer.** Därefter läggs resultaten kortfattat fram i början av seminariet den 24 november då Linn Areskougs presentation avslutar temat för ht 2017.

För att institutionens forskare ska kunna ta ställning till denna fråga förtecknas här de ämnen som redan föreligger för ht 16 och VT 17. Nu erbjuds alltså en möjlighet till ytterligare anmälningar. Därtill inbjuds de för våren redan preliminärt anmälda forskarna att bekräfta eller precisera sina ämnen och uttrycka allmänt hållna önskemål om tidpunkten för seminariet.

Höstterminen 2016

”Att betrakta våld – gestaltning versus dokumentation”. Ann-Sofie Lönngren med utgångspunkt i Susan Sontags *Regarding the Pain of Others* och Sarah Kanes *Blasted*

”Vilka är våldets gränser?” Otto Fischer och Mirey Gorgis med utgångspunkter hos Giorgio Agambens ”Om våldets gränser” och Euripides *Ion*

”Chantal Mouffe och Renzo Martens – retorik, våld och värden”. Mats Rosengren och Ann Öhrberg

”I det virvlande stoftet” – tankar om den iliadiska dödens affektiva struktur”.

Eric Cullhed och Dimitrios Iordanoglou med utgångspunkter i *Iliaden* och kognitiv narratologi

”Verkligt våld och lyrik”. Maria Karlsson och Anna Williams med utgångspunkter i Katarina Frostensons *Joner* och Billie Holidays ”Strange Fruit”

”Förövare och hotbilder i 2000-talets svenska deckarvåg”. Karl Berglund.

”Att ta texten på allvar. Trigger warnings och våld i litteraturundervisningen”. Linn Areskoug

Vårterminen 2017 (preliminärt bokade seminariedagar: 14/2, 9/3, 14/3, 4/4, 27/4, 9/5, 23/5)

Preliminärt formulerade förslag i den ordning de influerats:

Gunnel Ekroth och Sigrid Schottenius Cullhed: Våldtäkt i antiken (Euripides *Ion* och en eller två sekundärtexter)

Olle Nordberg: Empirisk undersökning av unga läsares reaktioner på våldsskildringar

Annie Mattsson: Splatterfilmer

Ann Öhrberg: Kopplingen våld – psykiska problem

Alexander Stagnell (föreslagen av Mirey Gorgis): Zizeks *Violence* med utgångspunkt i Camus *Främlingen* eller Kamel Daouds *Granskningen av fallet Meursault*

Ann-Sofie Lönngren: Ett kapitel ur Giorgio Agambens *Homo Sacer* relaterat till den holländske författaren Michel Fabers roman *Under the skin* (2000)

Masochism (idé av Julia Kielmann)

Idé i anslutning till det ovanstående: självskadebeteende, paralgesi (en allmän, även icke-sexuell upplevelse av smärtstimuli som behagliga), inslaget av masochism i receptionen av underhållningsvåld (”filmen var så hemsk att jag ville blunda, men jag kunde inte”) (TP)

Frågor som gärna aktualiseras vid varje seminarium:

Hur motiveras en våldsskildring då den är dokumentär respektive då den är fiktionell?

Hur skildras våldets orsaker?

Hur skildras våldets följdverkningar?

Hur hanteras perspektiven förövare/offer?

Hur tar verket/(den implicerade) författaren/upphovsmannen ställning?

Vilken läsar-/mottagarposition inbjuder verket till?

Torsten Pettersson

Tvärvetenskapligt 1700-talsseminarium i Uppsala

Seminarier finansieras under 2016 av Litteraturvetenskapliga institutionen.

Tre sammankomster återstår denna termin:

Onsdagen den 16 november kl. 16.15–18.00

Lokal: Engelska Parken Humanistiskt Centrum, hus 2 rum 0076.

Docent Bo M. LUNDSTRÖM, Stockholm:

”Om 1700-talets kartografi – från prakt till praktik”. Se särskild presentation!

Seminarier anordnas i samarbete med Konstvetenskapliga institutionen.

Postseminarium.

Onsdagen den 30 november kl. 16.15–18.00

Lokal: Inre tidskriftsläsesalen, Carolina.

Professor Simon BURROWS, Sydney:

“Enlightenment Best-Sellers: the Foreign, the Forbidden and the Forgotten”. Se särskild presentation!

Seminarier leds från 1700-talsseminariets sida av docent Ann Öhrberg och anordnas i samarbete med Litteraturvetenskapliga institutionen, Mediehistoriska noden samt Uppsala universitetsbibliotek.

Postseminarium i Universitetsbibliotekets lunchrum. Anmälan till postseminariet senast 23 november till Annika Windahl-Pontén, annika.windahl_ponten@uadm.uu.se. Litteraturvetenskapliga institutionen bjuder på enklare förtäring. Vin till självkostnadspris. Obs – ingen anmälan behövs om man bara vill delta i själva seminariet.

Onsdagen den 7 december kl. 16.15–18.00

Lokal: SCAS, Linneanum, Thunbergsvägen 2, Thunbergssalen.

Dr Elise DERMINEUR, Umeå & SCAS:

”Queen Lovisa Ulrika of Sweden and Eighteenth-Century Politics”.

Seminariet anordnas i samarbete med Swedish Collegium for Advanced Study (SCAS) och Historiska institutionen.

Postseminarium. Anmälan till postseminariet senast 2 december till rsvp@swedishcollegium.se.

Alla hjärtligt välkomna!

Marie-Christine Skuncke Marie-Christine.Skuncke@littvet.uu.se

Forskningsnoden Vetenskap, validering, partiella perspektiv. Kunskapsproduktion bortom normerna

Onsdagen den 9 november kl. 18.00–20.00

Lokal: 2–1077

Sámi education at a breaking point - where are we headed? ([Affisch](#))

Dr. Hanna Outakoski, lektor i nordsamiska vid Institutionen för språkstudier, Umeå universitet.

Seminariet arrangeras av noden Vetenskap, validering, partiella perspektiv: kunskapsproduktion bortom normerna i samarbete med Hugo Valentin center. För mer info se nodens hemsida, <http://www.histfilfak.uu.se/vetval>

Torsdagen den 1 december

Lokal: Karin Westman Berg-rummet, Centrum för genusvetenskap

Kl. 13.15–15.00

Spasticitet är motstånd - reflektioner om makt och avkolonisering i den funktionsfullkomliga akademien

Christine Bylund, doktorand, Umeå universitet

Kl. 15.00–15.30

Fika

Kl. 15.30–17.00

Sexualitet och funktionshinder

Don Kulick, professor i antropologi, Uppsala universitet

Postseminarium

Seminariet arrangeras av noden Vetenskap, validering, partiella perspektiv: kunskapsproduktion bortom normerna i samarbete med Centrum för genusvetenskap. För mer info se nodens hemsida, <http://www.histfilfak.uu.se/vetval>

Övriga seminarier

Tisdagen den 22 november kl. 13.15–15.00

Lokal: 7–1013

Professor Torsten Pettersson, Department of Literature: “Can Literature Help? Existential Anxiety and Fictional Perspective-Taking”. Faculty of Languages, LILAE Higher Seminar. Se särskild presentation!

Ordf.: Julie Hansen

Särskilda presentationer

Ansökningsseminarium: Vid det andra ansökningsseminariet fortsätter en öppen diskussion av de forskningsintressen, de idéer och den beredskap till forskningssamarbeten som föreligger vid institutionen. Med stöd av kommande seminarier kan dessa sedan utvecklas till en ansökan individuellt eller i grupp, med eller utan deltagande av

forskare från andra institutioner. Institutionens samtliga forskare är välkomna att delta, med eller utan egen presentation. Presentationer anmäls till mig i förväg, liksom intressen som hysas av forskare som är förhindrade att komma på seminariet. Presentationer hålls antingen fritt och muntligt, ev. med handout eller powerpoint, eller i form av preliminär ansökningstext. I det senare fallet är anmälningstiden **torsdagen den 10 november kl. 12.00** och presentatören ansvarar för att intresserade deltagare i någon form tillställs texten i tillräckligt god tid före seminariet. Anmälningstid för muntliga presentationer är **måndagen den 14 november kl. 12.00**. Beroende på antalet anmälningar meddelas presentatörerna omedelbart därefter hur mycket tid som står till buds.

Linn Areskoug: Att ta texten på allvar. Trigger warnings och våld i litteraturundervisningen. Diskussionen om trigger warnings har florerat under senaste åren i media. Den svenska diskussionen har handlat om studenters attityder till historiska texter och en ovilja att "ta i" obehagliga aspekter i dessa texter som homofobi, transfobi etc. Jämför man den svenska diskussionen med den amerikanska diskussionen så ser det helt annorlunda ut. Den amerikanska diskussionen har handlat mer om trauman hos läsare som har väckts till liv igen genom våldsskildringar i kurslitteratur, som till exempel våldtäkter och andra övergrepp. Ur ett litteraturvetenskapligt perspektiv är en jämförelse mellan dessa kontexter intressant. Det finns nämligen en annan inställning till texten i den amerikanska debatten, en inställning som "tar texten på allvar" på ett annat sätt än i den svenska debatten. Vid seminariet ges exempel på material i litteraturundervisningen på lärarprogrammen som är provokativa i och med att de innebär ett starkt känslöpåslag som också ger ett effektivt lärande. De frågor som väcks i samband med detta är huruvida studenterna utsätts för ett slags våld, och hur läraren behöver ta ställning till detta. Frågan blir då: vad "gör" den skönlitterära/fiktiva texten i det pedagogiska sammanhanget?

Karl Berglund ventilerar ett avsnitt ur sin avhandling inom ramen för seminarieserien "Tema: Våld". Vad som presenteras är ett utkast till ett slags "halvdistansläsningar" av 116 svenska kriminalromaner utgivna 1998–2015 och skrivna av i genren framgångsrika författare. I fokus för analysen står romanernas mördare och deras motiv för att begå våldshandlingar. Vilka förövare och hotbilder är det som presenteras i den svenska deckargenren och hur kan de förstås i relation till genrens popularitet? Kapitlet är ett försök att teckna en bild av hela toppskiktet i den svenska deckargenren under det tidiga 2000-talet, istället för att – som har varit brukligt i tidigare forskning – berätta om genren utifrån ett mindre antal utvalda exempel. Förhoppningen är att en undersökning av återkommande motiv (regler) snarare än tongivande specialfall (undantag) kan nyansera bilden av genren och dess påstådda samhällskritik. Manus kan rekvideras en vecka innan seminariet per e-post: karl.berglund@littvet.uu.se.

Tim Berndtsson: Vid seminariet kommer jag att framlägga ett undersökningskapitel, "Secret Archives and Archival Secrets. The Order of the Strict Observance", i mitt pågående avhandlingsarbete om ordensarkiv under 1700-talets senare hälft. I detta kommer jag presentera den tyska frimureriska orden av den Strikta observansen och dess arkiv, samt de imaginära logiker som bildades omkring arkivering och dokument i och omkring denna organisation. Fokus ligger i synnerhet på arkivet som bevarare av hemligheter och dess hemlighetsskapande funktioner. Texten är om drygt 60 sidor och på engelska. Jag tar tacksamt emot förslag och kritik i samtliga delar av texten, men medveten om att sidspannet är stort så tar jag tacksamt emot anmärkningar som enbart fokuserar på enskilda delar. De med begränsad tid för inläsning fokuserar med fördel på delavsnitten 2 och 3 (av sammanlagt 4) i texten, som behandlar källmaterial. Seminariet hålls på svenska. Texten finns att rekvidera en vecka i förväg (måndag 1/11), antingen via kopieringsex i personalkorridoren eller via mejl till tim.berndtsson@littvet.uu.se.

Simon Burrows: Daniel Mornet's celebrated question 'What did the French read before the revolution?' has both inspired and frustrated historians for over a century. The problem of reconstructing popular reading, and recovering the true best-sellers of the old regime, must be approached on an industrial, 'big data' scale, and this is now feasible through the application of digital technologies to historical bibliometric research. At the forefront of these efforts is the 'French Book Trade in Enlightenment Europe' project, which having first recorded the entire trade of iconic Swiss publisher the Société typographique de Neuchâtel in database form, is now gathering further data from a complex range of sources spanning all sections of the French book trade in the period 1769-1789: the legal, the pirate and the clandestine, fiction and non-fiction, from religious works to practical manuals, and politics to poetry. As a result, we can now for the first time sketch the contours of the entire francophone book market and identify the true forgotten and forbidden best-sellers of pre-revolutionary France. The results of this survey, at once surpris-

ing and provocative, force us to confront a forgotten intellectual universe anew and radically revise our concept of enlightenment culture and society.

Per Klingberg, doktorand i litteraturvetenskap vid Örebro universitet, presenterar en text om George MacDonalds *Phantastes* (1858), som ingår i ett större projekt om viktorsansk fantastik. Idag betraktas *Phantastes* ofta som ett föregångsverk i den framväxande fantasy-litteraturen, intressant inte minst genom att ha inspirerat t.ex. C.S. Lewis och J.R.R. Tolkien. För MacDonalds samtida läsare tedde verket sig kanske framförallt som en förvirrad anomali – den mångtydiga berättelsen om ynglingen Anodos färd in i Fairy Land är skriven under kraftig påverkan av den tyska romantiska konstsagan, en tradition utan egentlig motsvarighet i den brittiska artonhundratalslitteraturen. Till förvirringen bidrog att *Phantastes* själva struktur lägger sig nära allegorin, samtidigt som berättelsen medvetet undergräver några entydiga tolkningar. Texten diskuterar och undersöker just denna sprickbildning i den allegoriska strukturen och hur detta möjliggör för MacDonald att gestalta religiösa och existentiella motsättningar, utan krav på tillrättaläggande eller entydiga svar.

Bo M. Lundström: Redan under stormaktstiden hade lantmätare, fortifikationsofficerare och andra kartritare börjat kartlägga Sverige och producera kartor i allt snabbare takt, både för civil och militär användning. Denna kartografiska verksamhet, som leddes av Lantmäteriet respektive Fortifikationen, fortsatte under 1700-talet, då också århundradets stora intresse för vetenskap och nyttigheter i vid mening kom kartografin till del. Kartorna som producerades kom att se mycket olika ut, från enkla utkast och skisser till praktverk ritade på pergament eller framställda i kopparstick. De vackra praktkartorna blev dock under slutet av 1700-talet alltmer sällsynta. Det är nu som de standardiserade utformade kartorna, grundade på astronomiska observationer och trianguleringar börjar produceras i allt större omfattning. Bo Lundström, konstvetare och förste arkivarie vid Krigsarkivet, kommer att presentera svenska och utländska bataljplaner och militära kartor, sjökartor och topografiska kartor, lantmäterikartor och stadskartor och de för Sverige unika gruvkartorna. Också de två systematiska karteringsföretag som genomfördes, den Pommerska militärkartan och Finska rekognosceringsverket kommer att ägnas uppmärksamhet.

Torsten Pettersson: Can Literature Help? This paper emphasizes and delineates the capacity of literature for inducing perspective-taking, i.e. the reader's opportunity of experiencing the ongoing here and now of a fictional character, including the speaker of a poem. Having presented a theoretical framework, it goes on to show this process in action in four poems from three countries exemplifying different attitudes to the existential question of meaning and purpose in life: transcendental-optimistic (Erik Gustaf Geijer's "Natthimmelen" / "The Night Sky"); transcendental-pessimistic (A.E. Housman's "The Laws of God"); immanent-optimistic (Henry Wadsworth Longfellow's "A Hymn to the Night"); and immanent-pessimistic (Tennyson's "Oh Yet We Trust"). Whatever the stance of the poems, the reader grappling with existential questions may take the perspective of the speakers of the poems, thereby finding solace in a shared experience of the human condition. Relating this to the steep rise of mental problems in Western societies in our century, the paper suggests some possibilities for bibliotherapy.

Louise Therkildsen: Teksten jeg lægger frem er et kapitel til en bog med temaet Rhetorical Audiences. Det omhandler EU's seneste identitetsprojekt, *A New Narrative for Europe*, som jeg nærlæser i lyset af tidligere EU-initiativer der ligeledes italesætter en europæisk identitet, og i lyset af udvalgte danske og tyske aviser. Hele teksten vil blive en del af afhandlingen, men uddybet og fordelt anderledes. Teksten kan rekvireres pr. mail: louise.therkildsen@littvet.uu.se.

Hannah Tischmann: Social status påverkar hur individen umgås med och berörs av temporala strukturer. I detta avhandlingsprojekt undersöks hur denna samhällsligt betingade tidsregim träder fram i textuella förhandlingar. Med avstamp i kulturvetenskapligt och sociologiskt orienterade analyser av arbetarlitterära romaner av bl.a. Maja Ekelöf, Marit Paulsen, Kristian Lundberg och Susanna Alakoski visas hur framställningen av temporala strukturer är ett narrativt grepp i diskussionen om sociala ojämnheter. För att få en omfattande bild av detta grepp sätts den berättartekniska organisationen av tidspraktiker och de temporaliteter som de litterära gestalterna ger uttryck för i relation till varandra. Jämförelsen mellan den senare samtidslitteraturen och 70-talslitteraturen kan bidra till en djupare förståelse av vilken betydelse litterära tidspraktiker har för förhandlingen av klasstillhörighet.

Meddelanden

Under läsåret 2016/17 ges följande kurser inom forskarutbildningen:

Ht 2016

Professional Training in the Arts and Humanities. Fakultetsgemensam kurs för nyantagna doktorander. Kontaktperson: Frans Lundgren, Inst. för idé- och lärdomshistoria (frans.lundgren@idehist.uu.se).

Litteraturvetenskap

Klassicism, Upplysning, Romantik kommer att gå under andra halvan av höstterminen. Lärare: Paula Henrikson. Kursen är även öppen för masterstudenter.

VT 2017

Fördjupningskurs i allmän litteraturvetenskaplig teori och metod kommer att gå under första halvan av vårterminen. Lärare: Torsten Pettersson och Johan Svedjedal. Kursen är även öppen för masterstudenter.

Medeltid, Renässans, Barock kommer att gå under andra halvan av vårterminen. Lärare: Sigrid Schottenius Cullhed. Kursen är även öppen för masterstudenter.

Retorik

För information om läsårets kurser, kontakta Mats Rosengren (mats.rosengren@littvet.uu.se).

Bulletinen publiceras på internet, adress: www.littvet.uu.se/bulletinen.html.

eva.rosendal@littvet.uu.se